

Lesarabrøv

Útlendsk grindapropaganda sum stílevni í Havn

Víðm. til greinina í Sosialin-
um tann 9. des.

Til fráfarararroynd fólk-
skúlans í 1991 í donskum stíli
fingu allar framhaldsdeildirnar
í Føroyum sendandi frá Lands-
skúlafrýsingitingi 5 stílevni,
sum næmingarnir kundu velja
ímillum.

Eitt av hesum evnum var:
Hvalfangst, sum onkur úti um
landið ivaleyst má hava
skrivað um úttan ta stóru yvir-
skriftina í bløðunum.

Vanligt er at brúka gamlar

royndaruppgávur í undirvis-
ingini (9. og 10. fl. Tí hevur ein
av okkara lærarum givið sínum
9. flokki stílevni frá 1991 at
velja ímillum til heimaupp-
gávu og emta tvær eyka, so-
leiðis at tey høvdu 7 evni at
velja ímillum. Lærarin bað tey,
sum valdu sær evnið: Hval-
fangst, ikki »referera» men
»kommentera» uppleggið og
siga sína hugsan um evnið og
annars fylgja uppgávu:
»Skriv derefter om den be-
tydning, grindehvalerne har
haft for det færøske samfund

og om de forbedringer, som
man i de senere år har indført
i forbindelse med grinde-
drab.

Nákrir næmingar valdu hetta
evni og kláraðu tað upp á stás.
Tað er júst hetta slagði av
skriving, sum Sosialurin óstast
yvir, næmingarnir skulu duga
og tora at taka støðu til og siga
sina óheftu hugsan um. Tað ber
ikkil til »at pakka okkara næm-
ingar inn í vatt», men vit mugu
royna at gera teir so væl at sær
konnar, vitandi, sjálvsstøðugar
og treystar bæði so og so, at teir

ikkil óvarnar verða tiknar av
fótom av ósakligari reklamu og
propagandu.

Eg haldi onga grund vera til
at finnst at Tórshavnar
Kommunuskúla í hesum føri,
men heldur grund til at takka
honum fyri at viðgera aktuel
evni.

Ottar Jacobsen
skúlastjóri
í Tórshavnar
Kommunuskúla

Ikki ósannar, heldur ósagdar...

Nú hevur eitt sindur verið
skrivað um túrin til Suðuroyar
við »Teistanum» mánaðavæðid
tann 29. nov.

Tað seinasta var aftursvar
frá A. Wiberg, og taki eg fult
undir við tí, hann fær fram.

Eitt annað var ein heldur
jankaslig verjurða fyri »ávís-
an» man, sum stýrimaðurin á
»Teistanum» hevur skrivað.
Lítið hevur hetta bræv at siga
okkum. Skrivar bert um ein
enda, sum lá og darlaði fram
við síðuni og annars ger hann
gjøldur burtur úr »royndum»
og »óroyndum» sjógarpur,
sum til alla ólukku fyri hann og
skiparin vóru ferðafólk henda
samtúr.

Hví skrivar hesin stýrimað-
ur, sum helst er ein av teimum
»royndu», ikki um tað, sum
veruliga gekk fyri seg?

Hví skrivar hann ikki, at,
aftur nú, var heilt stutt frá tí
stóru vanlukkunni?

Ellar heldur hann, eins og
skiparin, at ongin vandi var á
ferð?

Annars má sigast, at ikki
skal so lítið drivi til at trína
fram og verja slíka vandamikla
framferð, har ein maður setir
lívið á einum 70 fólki í vanda.
Hvat hann ger við sitt egnu lív,
er hansara sak, men ikki kann
hann sleppa óátalabur aftan á
hetta.

Var ikki sjálvur við á hesum
seint gloymda túri, og tó. Helt
at vreiði mín fór at sletna eins
og bylgjurnar á Suðuroyar-
firði, men, meira eg hoyri, ill-
ari gerist eg.

Tað var ikki sum Erland M.
sigur. Tá lá ikki bert ein endi og
darlaði fram við síðuni og
ongin vandi. Veruleikin var
nokk tann, at var ikki onnur
hond á róðrunum, bóru teir ikki
boð í bý.

Skiparin var í morgunsend-
ingini morgunin eftir og helt
sær at gleimi um hendingina.
Tosaði nógv, segði onki. Kom
við hópi av mótsøgnum:

Veðrið var ikki so ringt. —
Tók ongur lastbilar við, og
veðrið var so ringt. — Tað ring-
asta eg havi upplivað. — Nei,
»for sørin», ongin vandi. —
Krengningsmáttin fór í botn
(35 m/sek) — Helt ikki tað vera
ráðiligt at fara vestanfyri, tí
hann skuldi verið komin vest-
urum longu, fór allarhelst vest-
urum nú, kanska ... — Nei, eg
var ikki bargin, kanska onkur
annar. — Tonkti upp á suður-
oyngarnar, tí ein dagur var
aftur í morgin og teir høvdu
ikkil so nógv samband fram-
manundan? ??? (Hann hevur fyrr
roynt at betra um samferðsluna
her suðuri, við at royna at seta
nýggja leið á stovn ... til
Hovs).

Einasta rætta hann gjørdi
henda túrin var ikki at taka last-
bilar og trailarar við. Vóru teir
við, bóru teir neyvan boð í bý.
Hvar høvdu hesir verið, tá
skipið heli 45 stig, ella kanska
meir?

Ongin hevur gloymt ta ferð-
ina, tá hesin sami »royndi» sjó-
garpurin» eitt myrkt vetrar-
kvæld, og tá við nógvum ferða-
fólki, við fullari ferð stevndi
inn á Hovs fjørð. Tá var heldur
ongin vandi, segði hann. Men
hví bakkaði hann so hart, at øll
Hovsbygd skalv? Var veru-
leikin ikki tann, at skipið steig-
aði bert fáar metrar frá
alirungum í Hovsfirði? Hví
skal veruleikin dyljast? Hví fær
slíkt ikki avleiðingar? Øll vita
hvat hevði hent, um hetta var
hent nakra ábrastadni enn júst
her í Føroyum.

Nei, vit hava ikki gloymt
henda, heldur enn allar hinar
»generalbrølararnar» hesin
sami »ávísi» maðurin stendur
fyri.

Heldur ikki kann tað vera
gott fyri »forættlingina», at
hesin sami maðurin stendur á
brúnni. Nú spyr fólk ikki
hvussu, veðrið er, nei, tey
spyrja: »Hvør er skipari?»

Allir, bæði royndir og ó-
royndir, sjómenn vistu, at um
tað skuldi siglast hetta kvæld,
rættast var at fara vestanfyri.

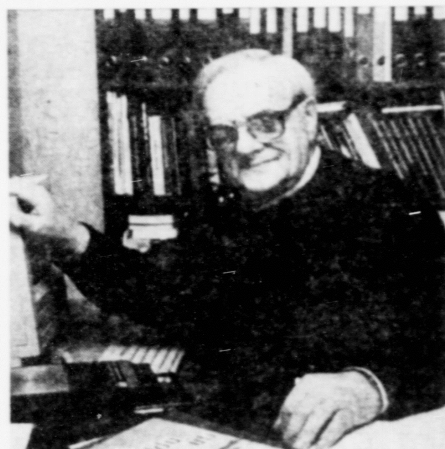
Túrin hevði neyvan verið
longri, 1 1/2 tíma, men nógv
fríðarligari. Ein eldri, sera
»royndur» útróðrarmaður
segði bert eitt orð um henda
»garp», tá hann hevði hugt í
álmanakkan. Tað er ikki
hóskandi at seta slík orð her.

Nei, Erland, hetta er ikki ó-
sannar ræðsøgur. Eg vóni tær
sonnu søgurnar koma fram nú.
Hetta er tann kaldi veruleikin.
Um tú kallar hetta fyri sjó-
mannskap, hevur tú nógv at
læra. Ikki eri eg sjómaður
sjálvur, hóast eg havi roynt tað,
men vit vita tað øll, hetta er ikki
fyrstu, men vónandi seinastu
ferð, hesin maður fær loyvi at
seta annanmans liv í vanda.

Gott er at hava góðar vinir,
minst tó eisini til tað, Erland, og
sleppur »ávísi» garpurin» frá
hesum snikkaleysur man hann
hava »góðar» vinir ovarlaga.

Lat tað at enda verða sagt:
Tað eru nokk fleiri við mær,
sum halda, at neyvan verður
suðuroysiglingin trygg fyrr
enn hesin »sjógarpurin» er
fluttur av brúnni á »Teistan-
um» á eitt meira hóskandi
pláss.

Á Torvheggi 7. des. 1993
Lelvir Nygaard

Ein jóla- og
nýggjárshilsan
til mentunarmannin
Niels Juul Arge

Í flestu heimum í Føroyum
standa tær seks bókurnar á
bókahillum stríðsárinu 1940
-1945.

Tann fyrsta bókina kom út í
millum mána 1985, og tann
seinasta, kríggis endar, kom út
í 1990.

Her er eitt stórverk fram at
tíni hand við frásagnum og
myndum, til okkum sum bólast
her á klettunum og nógvur úti-
setar, har afturat koma nógv
eygu, ið enn ikki eru opin fyri
lestri, at kenna meira til sít

farna ættarlið og teirra lagna.

Tað gleið meg og fleiri við
mær, tá tú sigur: »sagan verður
aldrin liðug. Vit eru mong í
tysta eftir meira frá tíni hand
og eru takksom fyri tað, tú hev-
ur avgreitt.

Eini góð jól og eydnuber-
andi nýttár, við vón um nokur
góð skrivandi ár enn.

Heilsan

Bergfrinn Joensen
Søldarfjørður

Tíðindaskriv

Bók um landnámið

Út er komin bók eftir
Kjartan Danielsen undir
heitinum »60-talssy-
stemet og det færøske
landnam».

60-talsskipanin

Í bókini verður víst, at
landnámsmenninir nýttu
60-talsskipanina.

Prógvin fyri hesum eru
óvanliga nógv, t.d. er 1
stykki 60 favnar, 1 favn-
ur er 60 tumar, 1 askur
er 60 peglar, 1 vág er 60
merkur og 1 pakki er 60
alin av vaðmali. Hetta
vistu ikki tey mongu, ið
áður hava skrivað um
10-, 12- og 20-talsskip-
anir hjá norðbúgv-
um.

Bókin viðger ná-
greiniliga mál-, mál- og
vektindir hjá land-
námsmonnum.

Í bókini eru nógv kort
og yvirlit yvir eindir av
broyttar framman undan
1584, sum er fyrsta árið,
ið fútaroknaskapur er
varðveittur fyri. Stutt
fyri 1700 samskipaði
visindamaðurin Ole

Rømer allar eindirnar í
danska kongarikinum,
men onkrar eindir hava
tú verið óbroyttar heilt

upp at okkara døgum.

Landnámið

Landnámsmenninir
settu ali í virði í mun til
seyðaskinn, t.d. jørð,
seyð, neyt, fugl, grind,
hoyggj og vaðmal. Tað
er so heppið, at vit enn í
dag í flestu førum kenna
hesar virðismetingar.

Greitt verður frá, at
Føroyar vóru lutaðar
sundur í 36 landnáms-
garðar, hvør upp á 60
merkur. Hetta var einasti
háttur at luta Føroyar
sundur í eins stór øki.
Eisini varð landið lutað
sundur í sýslur, men tær
vóru ikki eins stórar.
Hvør landnámsgarður
fekk sít umboð í lögrettu-
na á sýslutingi og á
løgtingi.

Bókini eru nógv kort
og yvirlit yvir eindir av
broyttar framman undan
1584, sum er fyrsta árið,
ið fútaroknaskapur er
varðveittur fyri. Stutt
fyri 1700 samskipaði
visindamaðurin Ole

Rømer allar eindirnar í
danska kongarikinum,
men onkrar eindir hava
tú verið óbroyttar heilt

Svar frá SEV til lesarabræv 8. des. 93

Fyri seðus bygd aftan á 1. apríl
1975, men áðrenn 1. apr. 1994,
eru hesi krøv galdandi:

Allar stúkkontaktir í køkum,
grovkøkum og ráligum og vát-
um rúnum skulu hava sam-
band við jørð.

Eisini krevst, at frystiboksir,

kølskáp, oljufýr, vaskima-
skinur, turktrummlur og upp-
vaskimaskinur skulu bindast í
stúkkontaktir, sum hava jørð.
Undantikin eru t.d. smærri tól
sum elketlar og kaffimaskinur.

Aftan á 1. apríl 1994 skulu
allar stúkkontaktir í nýbygdum

seðhusum hava jørð.

Tól, sum eru merkt við ein-
um dupluttum fýrakanti (tvs.
duplutt isolerað), verða ikki
bundin til jørð, t.d. miksarar og
hárturkarar. Hesi hava stúkk-
propp við tveimum beinum.
Stúkkontaktir til trygð sein hava
samband við jørð, tó treytað
av, at elinnleggjingin er í lagi.
Eru fólk íiva, kunnu tey seta
seg í samband við ein elinn-
leggjara.

Tað er eitt krav, at elinnlegg-
ingin er vard við feilstreym-
avbrótara (HFI ella HPFI).
Endamálið við honum er at
bróta streymin av, um fráleið-
ing er til jørð í elinnleggjiga ella

íbundnum tólum.

Um tólið einki samband
hevur til jørð, verjur feil-
streymavbrótarin tó í flestu
førum móti livshættisligum
stoyti, um streymurin rennur
til jørð. Feilstreymavbrótarin
brýtur ikki av, tá t.d. børn
stunga metallutur í bæði holi-
ni á eini vanligari stúkkontakt
og heldur ikki av kortslutningi í
elinnleggjigini.

Eliflagið SEV
Herluf Mortensen

ADC-Heilsølan

Lóarvegur 14 - Tórshavn - Tlf. 15828 - Fax 15893

ARBEIÐSHANDSKAR

tí øll endamálið - bæði á sjógv og landi